

Justitiedepartementet

Ju2025/00812

Remissvar avseende betänkandet Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd (SOU 2025:33)

Högskolan i Halmstad har beretts möjlighet att till Justitiedepartementet yttra sig angående betänkandet Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd (SOU 2025:33).

Bakgrund och övergripande synpunkter

Högskolan i Halmstad har tagit del av betänkandet "SOU 2025:33 - Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd". Högskolan välkomnar intentionen att skapa en mer förutsebar och rättssäker utlänningslagstiftning. Samtidigt vill Högskolan lyfta ett antal kritiska synpunkter kopplat till hur förslagen kan komma att påverka internationella studenter, forskare och lärare samt lärosätenas administrativa förutsättningar.

1. Tolkningen av begreppet "vandel" och risk för rättsosäkerhet

Högskolan noterar att begreppet "vandel" har en bred definition som omfattar mer än enbart brottslighet. Det innefattar även "bristande regelefterlevnad" och samröre med kriminella miljöer utan att förutsätta rättslig prövning eller dom. Detta medför en betydande risk för subjektiva och potentiellt godtyckliga bedömningar vid beviljande eller återkallelse av uppehållstillstånd.

Internationella studenter, som ofta kommer från länder med annorlunda administrativa system, kan exempelvis drabbas av betalningsanmärkningar eller andra hinder som i Sverige skulle tolkas som bristande vandel. Det är av stor vikt att vandelsprövningar vilar på objektiva, dokumenterade och rättsligt förankrade grunder.

2. Risk för minskad attraktivitet för Sverige som studie- och forskningsland

Förslagen ökar osäkerheten för tredjelandsmedborgare med uppehållstillstånd för studier eller arbete, då dessa tillstånd ska kunna återkallas vid bristande vandel, även i frånvaro av brottslighet. Denna osäkerhet riskerar att negativt påverka Sveriges attraktionskraft för internationella talanger. Sverige konkurrerar med andra länder om internationella studenter

och forskare, och förutsebarhet och rättssäkerhet är centrala faktorer för val av studie- och arbetsland.

3. Förslag om generell uppgiftsskyldighet för högskolor

Högskolan ser med oro på förslaget om generell uppgiftsskyldighet för högskolor till Migrationsverket. Förslaget skapar ett behov av nya administrativa rutiner, informationssystem och säkerhetsprövning som kommer att kräva resurser. Dessutom riskerar det att underminera förtroendet mellan studenter och lärosäten, vilket i sin tur kan försvåra arbetet med att stötta studenters integration och framgång i studierna.

Högskolan förordar att eventuell uppgiftsskyldighet begränsas tydligt till specificerade fall där det finns rättslig grund och att lärosäten får tillgång till tydlig vägledning och tekniskt stöd.

4. Behov av tydliga rättigheter för individer

Högskolan rekommenderar att förslagen kompletteras med särskilda skyddsmekanismer för berörda individer, såsom rätt till juridiskt biträde vid återkallelseärenden, rätt till överklagan och att Migrationsverket tydligt måste redogöra för de faktiska grunderna för beslut kopplade till vandel.

Avslutande kommentar

Högskolan delar ambitionen att upprätthålla ett rättssäkert och transparent migrationssystem. Det är dock avgörande att denna strävan balanseras mot Sveriges behov av att vara en attraktiv och inkluderande kunskapsnation.

Ärendehantering

Detta yttrande har beslutats av rektor Susanna Öhman efter föredragning av handläggare Simon Holmesson, internationell strateg.